

Rapporter fra Naturvernforbundets utvalg

Til Landsstyret, mai 2024

Rapport fra Energiutvalget

Medlemmer i utvalget

Leder	Terje Kronen
Medlemmer	Hugo Parr, Anders Skonhoft, Saskia Wanders, Magne Vågsland, Annegrete Bruvoll, Bård Larsen, Christine Myrseth, Wenche Skorge (t.o.m. august 2023), Thomas Cottis (t.o.m. oktober 2023), Eystein Kallhovde (f.o.m. september 2023) Sekretær: Dag A. Høystad

Arbeidsform

Energiutvalget har i perioden hatt 10 møter (videomøter). I tillegg har det vært utstrakt e-postkorrespondanse. Utvalget har også arrangert et fagseminar om strømpriser. Arbeidet med digitalisering og kommunale klima- og energiplaner er organisert i egne undergrupper.

Saker utvalget har jobbet med

Energiutvalget har i perioden nedlagt mest arbeid for å finne fram til tiltak og virkemidler for energieffektivisering og energisparing i bygg. Utvalget har bidratt til innspill til endring av Enovas mandat. En stor sak har vært vurdering av kraftbehov i Finnmark i lys av Kraftløft Finnmark og reduksjon av klimagassutslipp fra Melkøya. Utvalget har også studert markedsanalyser fra Statnett og NVE, samt anslag fra Miljødirektoratet, om framtidige kraftbehov. Ut fra dette har utvalget laget et notat om kraftbehov, strømnnett og fleksibilitet. Utvalget har bidratt til å utarbeide en veileder om solenergi og har deltatt i dialoger med Solenergiklyngen. Ved å innhente informasjon fra statsforvalterne har utvalget avdekket skremmende mangler i kommunale klima- og energiplaner. Videre har utvalget innhentet kunnskap om hvordan prosessindustrien kan redusere klimagassutslipp og samtidig redusere energiforbruket. Energiutvalget har også gitt innspill til Naturvernforbundets høringsuttalelser til utredningen fra Klimautvalget 2050 og implementeringen av EUs fornybardirektiv.

Øvrige forhold

Vindkraft har kommet inn som en ny oppgave for Energiutvalget. Energiutvalget legger vekt på å ha god kontakt med Naturvernforbundets Vassdragvernutvalg og Klimautvalg.

Rapport fra Vassdragsvernutvalget

Medlemmer i utvalget

Leder	Jan Olav Nybo
Medlemmer	Terje Kronen, Kari Fonnes, Nils Boisen, Rune Folkvord, Øystein Folden, Vidar Skiri, Erik Solheim, Klaus Rasmussen, Torfinn Sanden, Ole Morten Fosslie, Kari Merete Andersen, Christine Myrseth, Øyunn Hasvik, Trond Blomlie, Rebecca Biong (sekretær)

Arbeidsform

Utvalget har gjennomgående digitale møter, gjennomført på Teams. De avholdes med litt ujevne mellomrom etter behov. I 2023 året har vi hatt seks møter. Vi følger opp saker som utvalgsmedlemmene fanger opp gjennom media, søk på NVEs nettsider og innspill fra Naturvernforbundets fylkes- og lokallag. I viktige saker lager rådet utkast til avisinnlegg, brev til departement/direktorat samt til politisk nivå (storting, regjering, partier) som formidles til Naturvernforbundets sekretariat. Der det passer med tanke på aktualitet og timing blir slike initiativ effektivt. Rådet arrangerer et årlig vassdragstreff der det settes søkelys på en aktuell vassdrags sak. Vi inviterer også av og til eksterne folk til møtene våre for å få faglig innsikt i saker som er aktuelle for utvalget.

Saker utvalget har jobbet med

Vi arbeider med fem typer saker:

- 1) *Arbeid for vern av vassdrag samt å hindre utbygging i verna vassdrag*
- 2) *Arbeid mot større kraftutbygginger (evt. også mindre der naturinngrepa er store)*
- 3) *Revisjon av gamle kraftutbygginger; vilkårsrevisjoner*
- 4) *Andre vassdrags/utbyggingsrelaterte saker*
- 5) *Arrangere et årlig vassdragstreff*

Det siste året har vi brukt mye tid på disse sakene:

Ålekutting, dvs. at ål og andre fiskearter går gjennom kraftverksturbiner og kuttet opp. NVE har avvist at dette er noe problem, men Utvalget og Naturvernforbundets fylkes/lokallag har påvist at dette er et generelt problem.

Kraftutbygging i Syrtveitfossane i Evje og Hornnes, Agder. Dette er ei relativt stor utbygging som bl.a. gir store negative konsekvenser for friluftsliv (bading, padling, elveaktivitet) og reiseliv (foss med stor opplevelsesverdi legges i rør). Her har vi samarbeidet med fylkeslaget i Agder. På slutten av året kom det informasjon om at det planlegges videre utbygging av Altaelva (Energipakke Finnmark), som en del av økt kraftproduksjon i Finnmark for å elektrifisere gassanlegget på Melkøya. Her samarbeider vi bl.a. med Norske Lakseelver.

Vilkårsrevisjoner i Skjomen, Røldal-Suldal og Ulla-Førre. Dette er eldre, store kraftutbygginger der det gjennom revisjon bør bli kraftige forbedringer av miljøtilstanden. Skjoma ligger stadig til behandling i Energidepartementet. For Røldal-Suldal ønsker Statkraft å kombinere revisjon med ny utbygging.

Hotranvassdraget/Fiborgtangen i Levanger har også engasjert utvalget i samarbeidet med fylkeslaget i Trøndelag. Trusselen der er utbygging/nedbygging av deltaområdet ved utløpet; deltaområder er en trua naturtype.

Vassdragstreff Femundsvassdraget. Treffet i 2023 ble gjennomført i midten av juni i Elgå ved Femundsvassdragets bredder. Der markerte vi at det er 50 år siden Femundsvassdraget ble vernet

mot kraftutbygging, og på det tradisjonelle seminaret var temaet hvordan vi kan hindre andre inngrep enn kraftutbygging i verna vassdrag.

Øvrige forhold

Vi drøfter ofte generell energipolitikk, særlig sammenhengen mellom vindkraft og vasskraft. Mange motstandere av vindkraft peker på at vasskraft er miljøvennlig og enkelt å bygge ut. Utvalget prøver å slå tilbake dette ved å vise til at 2/3 av norske vassdrag er bygd ut, og at det bare er realistisk å bygge ut ca 5 TWh (NVEs tall) uten særlige konflikter ved å ruste opp/oppgradere eksisterende kraftverk. Skal det bygges ut mer vasskraft, må det skje gjennom utvidelser av gamle kraftverk, dvs. ta inn nye sidevassdrag og/eller forlenge regulert strekning, eller ved bygging av nye kraftverk i elver som i dag ikke er regulert.

Det bør også nevnes at utvalget setter stor pris på at sekretariatet har stilt Rebecca Biong til disposisjon for oss. Det har ført til en mye mer strukturert arbeidsform, og at saker utvalget er opptatt av, blir fulgt opp på en veldig god måte. Det har rett og slett utvidet vår slagkraft og arbeidskapasitet.

Rapport fra Skogutvalget

Medlemmer i utvalget

Leder	Gjermund Andersen <gjermund@noa.no>
Medlemmer	Ingerid Angell-Petersen <ingeridangellp@gmail.com>; Sigmund Hågvar <sigmund.hagvar@nmbu.no>; Erik Kagge <erikk@naturvernforbundet.no>; Tage Vedal <tage.vedal@gmail.com>; Hans Christian Deilhaug <deilhaug@gmail.com>; Martin Lindal <martinlindal@hotmail.com>; Stephan Viehmann <s.viehmann@protonmail.com>; Gunnar Veastad <gunnar.veastad@nrh.no>; Liisa Mänd <liisamand@hotmail.com>; Janne Lorentzen <jannelorentzen@me.com>; Mari Qviller < mari.s.qviller@gmail.com >;

Arbeidsform

Skogutvalget jobber med konkrete saker og generell skogpolitikk gjennom 5 digitale møter og ett fysisk møte i 2023 og fram til nå i 2024. (Nytt møte søndag 26.5.2024)

Saker utvalget har jobbet med

Hovedoppgaven har vært å undergrave tilliten skognæringen har opparbeidet gjennom å vise manglende naturregistreringer, overgrep mot naturverdier, brudd på sertifiseringen. Bl.a. er det utgitt to rapporter;

- Skognæringens grove tillitsbrudd (Om MiS-registreringene)
- Toppen av isfjellet. Hundre hogster og andre inngrep som aldri skulle vært gjennomført

Videre har det vært arbeidet med en rekke konkrete områder for frivillig vern, og utvalget vurderer nå å innta en mer aktiv rolle i innsalg av frivillig vern til skogeiere med verdifulle skoger.

Det arbeides med en veileder for hvordan det kan klages på hogster, manglende miljøinformasjon mm. Flere av utvalgets medlemmer og utvalgslederen har bidratt i en rekke lokale saker, holdt foredrag og innlegg på lokale arrangementer.

Rapport fra Klimautvalget

Medlemmer i utvalget

Leder	Borgar Aamaas, Oslo
Medlemmer	Annam Chaudhry, Oslo; Thomas Cottis, Løten; Mari Vold Hansen, Ås; William Helland-Hansen, Bergen; Øyvind Johnsen, Tønsberg; og Wenche Skorge, Stavanger

Arbeidsform

Klimautvalget avholdte fem møter i 2023, hvorav et var fysisk i Naturvernforbundets lokaler i Oslo. Så langt i 2024 har vi også hatt fem møter, hvor et var fysisk ved samme lokasjon. Mellom møtene bruker vi e-post og et felles Microsoft Sharepoint/Teams-område for kommunikasjon og felles arbeid. Utvalgsleder har hatt flere presentasjoner i ulike deler av organisasjonen, f.eks. presentasjonen «Klima, klimamål og klimapolitikk» for Landsstyret 29. september 2023, som senere også ble holdt for klimanettverket. Klimarådgiver Aled Dilwyn Fisher var sekretær for utvalget frem til desember 2023, da klimarådgiver Anette Bruer Stepanoski tok over.

Saker utvalget har jobbet med

Det første større arbeidet klimautvalget gjorde var å skrive et lengre notat om hvordan kutte 3 millioner tonn CO₂-utslipp hvert år frem til og med 2030, som har blitt sendt over til Naturvernforbundet sentralt (Landsstyret). Videre har vi startet med å skrive flere kortere notater om klimagassutslipp og konsekvenser på natur av klimaendringer, men vi må i samråd med organisasjonen finne hvordan det bør jobbes med disse og hvordan disse kan distribueres. På det siste møtet utforsket vi også hvordan organisasjonen kan bruke klimautvalget bedre og hvordan klimautvalget kan koble seg på prosesser og gjøre seg mer relevant internt i organisasjonen. Vi ser også på muligheten å organisere et arrangement internt for organisasjonen med klima som tema.

Øvrige forhold

Klimautvalget er interessert i samarbeid med de andre utvalgene og organisasjonen ellers.

Rapport fra Gruveutvalget

Medlemmer i utvalget

Leder	Ellen Andersson
Medlemmer	Svei Lund, Gunnar Reinholdtsen, Håkon Borch, Tore Svendsen, Anne Katrine Lycke, Per Tore Iversen

Arbeidsform

Utvalget hadde oppstart i år med nye medlemmer og noen fra tidligere gruveutvalg. Vi har derfor hatt behov for å få tid til å bli kjent med temaet og med hverandre. Vi har hatt møter siden januar, og disse har vært digitale siden vi sitter spredt ut over hele landet. I tillegg møttes tre av oss og sekretær i anledning Fens-dagene på Ulefoss.

Saker utvalget har jobbet med

Få en oversikt over gruvesaker rundt omkring i landet og en oversikt over gjeldende regelverk i forbindelse med gruvevirksomhet. Dette fordi noen av oss er ferske med å jobbe med gruvesaker, mens andre har jobbet med slike saker i mange år. Vi har jobbet særlig med saker som er aktuelle nå, som div. saker i Finnmark, Fensfeltet og Dalane. Siden vi er i etableringsfasen, har vi ennå ikke levert uttalelser, men enkeltmedlemmer har levert avisinnlegg og kronikker.

Øvrige forhold

Utvalget er bredt sammensatt av folk fra ulike deler i landet med ulik bakgrunn og kompetanse. Vi utfyller hverandre godt.

Rapport fra Jordbruksutvalget

Medlemmer i utvalget

Leder	Torgeir Vestre
Medlemmer	Ann Norderhaug Johanne Frost Klepp Silje Strøm Svein Hammer Thomas Cottis

Arbeidsform

I perioden 08-22 til 05-24 har utvalget hatt fire fysiske møter.

Utvalget har i perioden jobbet med og slutført en bakgrunnsrapport om jordbrukets utfordringer knyttet til natur og klima, publisert juni 2023. Medlemmene har skrevet delkapitler, og deretter kommentert og diskutert seg fram til endelig rapport på e-post og i møter. Rapporten har dannet grunnlag for ulike politiske høringer og innspill, blant annet til de årlige jordbruksforhandlingene (mars 2023, mars 2024), til LMD ifbm deres arbeid for å utrede selvforsyningsgraden (november 2023) og høringsinnspill på nasjonale kostholdsråd (mai 2024). Utkast til innspill og høringer er skrevet av sekretariatet og deretter diskutert på epost av utvalgsmedlemmene til et felles sluttprodukt.

Utvalget jobber nå med innspill på revidert gjødselregelverk (LMD, frist 20.06. 2024).

Saker utvalget har jobbet med

Rapport: Utvalget bestemte høsten 2022 at en prioritert oppgave skulle være å skrive en bred rapport: «Naturvernforbundet og bærekraftig jordbruk i Norge». Rapporten ble ferdig i juni 2023 og ble da oversendt Naturvernforbundets ledelse. Delrapport og ferdig rapport er også presentert for LAS.

Hovedmålet var å definere et bredt faglig grunnlag som vektlegger jordbrukets aspekter og muligheter knyttet til et bærekraftig og mer klima- og naturvennlig jordbruk. Rapporten presenterer 33 overordnede kravpunkter. På LAS mars-23 ble det gjort vedtak for sju av disse kravpunktene. Dette gav føringer for vår politikk ifht debatten knyttet til nye kostholdsråd og det gav signaler for slutføringen av rapporten.

Rapporten peker ut en kurs for Naturvernforbundets jordbrukspolitikk og hvilke grep landbruket bør ta for et mer natur- og klimavennlig jordbruk. Den viser hvordan man kan legge til rette for at nye produsenter av potet, grønnsaker, frukt og bær får markedskanaler slik at det økte forbruket av plantebasert mat dekkes av nye norske produsenter. Videre hvordan matjord der det kan dyrkes korn, belgvekster, grønnsaker, poteter, frukt og bær prioriteres til dette. Reduksjon i kjøttforbruk skal ikke gå på bekostning av kravet om en betydelig økning av beiting på naturbeite, noe som er nødvendig for å ivareta og restaurere biologisk verdifulle naturbeitemarker. Det legges også til grunn at importvernet må brukes aktivt for å sikre bruk av norske ressurser og at matsvinn må reduseres.

Rapporten legger vekt på at jordbruket må bidra mer til å redusere utslipp av klimagasser og bidra mer til å bevare biologisk mangfold. Og den viser hvilke endringer som da må gjøres. Det er viktig at maten

produseres på en måte som forhindrer forurensing og tap av biologisk mangfold og bidrar til opprettholdelse av naturtyper som er viktige for truede arter. Nesten en tredjedel av de truede artene i Norge finnes i dag i kulturlandskap, og en rekke naturtyper betinget av slått og beite er rødlistede. Rapporten viser hva jordbruket produserer, hva vi importerer – samt de fordelene for natur, klima og selvforsyning som kan oppnås gjennom en endret jordbrukspolitikk. Også tema som jordvern, økologisk fungerende kantsoner for å redusere forurensing og avrenning samt hvilke fordeler regenerative teknikker og økologisk jordbruk gir omtales. Rapporten er et godt faggrunnlag for Naturvernforbundets videre politiske arbeid knyttet til jordbruk, klima og biologisk mangfold og har dannet grunnlaget for politiske innspill og høringsvar.

Utover rapporten har utvalget bidratt til innspill og høringer som nevnt innledningsvis.

Øvrige forhold

Jordbruksutvalget ble restartet på LM 2022 og besto fram til høsten 2023 av av Ann Norderhaug, Hans Ivar Nesse, Thomas Cottis, Gaute Eiterjord, Svein Hammer og Odvar Hjørdison. Utvalget ble først ledet av Oddvar, deretter Gaute.

Høsten 2023 ble sammensetningen endret, noen inn og noen ut og Svein Hammer overtok ledelsen en periode. Dagens sammensetning er gitt innledningsvis i rapporten.

Rapport fra fiske- og oppdrettsutvalget

Medlemmer i utvalget

Leder	Therese Hugsmyr Woie, leder, Troms
Medlemmer	Jonas Jensen, Troms Leif Wasskog, Finnmark Anne Karin Danilloff, Finnmark Arnold Jensen, Troms Christine Myrseth - Troms Erling Solvang, Nordland Kaja Langvik- Hansen, Nordland Peder Johan Pedersen, Agder Eli Husjord , Trondheim Kjetil Nilsen, Rogaland

Arbeidsform

Startet opp igjen 11.mars 2024 etter LAS hadde valgt supplerende medlemmer og ny leder. Det er avholdt teamsmøte 9.april og 8.mai. neste møte er satt til 19.juni.

Vil ha et møte i måneden, fordele seg imellom å forberede saker for diskusjon, kjøre løpende oppdateringer på mail, har også en lukket facebookgruppe og ny messengergruppechat.

Saker utvalget har jobbet med

Bli kjent og supplering av utvalg for enda bedre geografisk bredde

Oppfølging av oppropet for utslippsfri oppdrett

Oppdatering om aktuelle prosesser: Kvotemelding og Havbruksmelding og lokale saker

Fra NNV i Rogaland, Kjetil: Gjennomslag i Stavanger Kommune for pilotkommune for frivillig konvertering til lukket anlegg mot økt MTB.

Fra NNV i Hardanger, Klaus Rasmussen og Pål Fidjestøl: behovet for koordinering av arbeidet for å skrote trafikklyssystemet.

Hvordan oppnådd strenge reguleringer på oppdrett i Canada, USA, osv?

Deltakelse på landsmøte 8.- 10. november i Trondheim, kan utvalget møte(s) der?

Deltakelse på konferanser framover, planlegge og prioritere sammen

Kveiteoppdrett - hva mener vi og hvordan kan vi jobbe med det?

Gjenoppfrisker Idébank om lokalt arbeid med oppdrett, oppdaterer også nettsiden vår

Oppdateringer landbasert oppdrett med sprenging vi ikke ønsker

Bidratt med kunnskap om oppdrett i/ved verneområder og internasjonalt opprop om ASC

Øvrige forhold

God aktivitet med ny leder, selvgående utvalg og fyldige møtereferater.

Sekretariatskontakt: Per-Erik Schulze, med støtte fra Elise Sørensen i mai/juni for nettsideoppdatering og lage liste om vedtatt politikk på oppdrett siste fem årene for utvalget og arbeidsprogramprosess.

Rapport fra Samepolitisk råd

Medlemmer i utvalget

Leder	Ingen leder per nå
Medlemmer	Lasse Eriksen Bjørn Mattis Danielsen Ella Marie Hætta Isaksen Berit Johanne Guttom Ballari Berit Merie P. E. Eira Kjell M. Derås Frode Elias Lindal

Arbeidsform

Det var oppstartsmøte 10. januar 2023. Deretter var det et månedlig møte til og med april. Etter dette har det ikke vært noen møter. Rådet har ei chat-gruppe der det har vært noe aktivitet.

Saker utvalget har jobbet med

Det siste året har det kun vært litt informasjonsutveksling på chat. De første månedene av 2023 begynte med en gjennomgang av rådets mandat og arbeidsform. Ellers var det Fosen-saken som var det viktigste temaet. Det har også vært litt diskusjon rundt andre vindkraftsaker, om utmarksbeite og beitedrift, om pukcellaks, om hytter og ferdsel og om sannhetskommisjonen.